

Александър Карапанчев

Приказка за камъка

Нали ще ми позволите да ви разкажа моята история?

Вярно е, че тя не е нито весела, нито забавна, но нека поне петнадесетина минути някой се спре и замисли за мене.

Аз съм един обикновен камък. Ръбест, сиво-синкав, по-едър от мъжки юмрук. Не помня кога и къде съм роден. Голяма част от миналото е загаснала в паметта ми. От детството си преди милиони години помня, че бях огнен поток, който се луташе из широки благословени недра и изригваше през раните на Земята. Тогава планетата бе много млада и в нея течаха могъщи струи от каменно тесто. Сега моето „аз“ включва това парче скала, но някога пламтящ поток беше моето огромно „аз“. Аз бушувах, кипях без отдих, изскачах и оставах да живея на горния свят. Там ме чакаха дъждове, които – щом се докоснеха до мене – избухваха в пара. Постепенно се укротях изстивах, втвърдявах се. Тъй полека-лека части от собственото ми „аз“ се откъсваха от потока... Земята също се втвърдяваше и огнените ми изблици с мъка пробиваха. И ако преди съм бил нажежена стихия, то след многото изригвания трябва да съм станал планински връх. Тишина, самота, снежен студ. Любимото ми занимание бе нощем да подреждам в разни фигури звездите над бялата си глава.

Ала по онова време планините бяха застрашително неустойчиви – природата още ги моделираше. От този бурен период на моя живот не помня почти нищо освен съзвездията и внезапната болка на земетръсите. Те се втурваха с гигантски лостове, за да разсипват и пак да издигат минералното ни царство. И аз скитах.

Детството ми свърши. Древният поток-родител се бе разпръснал по Земята в хиляди каменни „азове“: дребосъци и великани, зазидани в себе си. Когато възмъжавах, вече бях, това добре си спомням, само скала в някаква планина. Земетръсите ме бяха осакатили. Бях доста ръбата скала, във всеки ръб остро се чувстваше моето „аз“, а оттам нататък тежаха деца на непознати огнени потоци. Тъмнина ме заобикаляше отвсякъде и аз с горчивина си припомнях за огненочервената светлина на потока родител. И никакво движение! Единствено отдалеч дочувах глухи тътени или въздишките на спускащо се коренче.

Нямаше ги вечното безсъние, кипене и лутане на онзи жарък вулкан. Занапред ми беше съдено да се движа смешно малко.

Веднъж усетих подземния тътен да громоли съвсем наблизко. Скалите около мен се размърдаха, удариха ме с рамена и щом възвърнах разсъдъка си, видях за първи път от хиляди години насам небето. Мрачна грамади пълзяха по него; беше напрегнато тихо. Ето че в небесната

шир се отвори дълга виолетово-синя пукнатина. Чу се трясък и рукна дъжд.

На другия ден с изгрева на слънцето разбрах, че лежа на просторна поляна. Отзад се извисяваше планината, която доскоро бе мой затвор.

Със столетията вятърът й слънчевите лъчи, дъждовете и растителните корени разклащаха здравето ми. После топлината престана да ми действа. Времето застудя, но нали съм от камък, търпя. Гледката наоколо се покри със сняг и планинските върхове заблестяха, оковани в ледници.

Аз отново заспах безпамятен сън...

Веднъж пак се раздаде трясък и сякаш дневното светило започна да се свлича отгоре. Грамадни ледници, огрени от слънцето, се спускаха от планината и помитаха всичко в своя устрем. Ледената сган не ме отмина – завлече ме в непозната долина. Тук лежах дълго време.

Ама ледниците здравата ме бяха огладили и смалили.

Едно утро зърнах за първи път хора. Чудни същества, шумни и неподвижни от всеки звяр. Бяха облечени в метални дрехи. Те се заеха да строят крепост на съседния хълм и от мене сечаха камък за дебелиите й зидове. Въпреки зашеметяващите болки аз не можех да извикам, да се оплача или поне въздишка да изпусна. Без глас, без ръце, без крака. Само маса и мисъл, за която никой не подозира. Понеже нямах капчица воля, хората можеха да правят с мен, каквото си поискат. Да забиват лостовете си наред гърдите ми и да ме бият с чукове, знаейки, че няма да избягам.

От скала се превърнах в крепостна стена. Поуспокоих се малко, оставен отново сам на себе си, и мислите за вродената ми безпомощност заглъхнаха. Аз се съсредоточих в ролята си на защитник на хората в крепостта. Беше ми приятно, че все пак някой се нуждае от моята помощ и изтърпявах бодежите, на стрелите, огнения катран и врялата вода от казаните, ударите на стенобойните съоръжения.

При поредно нападение воини с островърхи шапки превзеха тази твърдина. Поживяха, докато пристигнаха варвари на коне и с машини разбиха крепостта до основи. Победените изоставиха разрушения си дом, а камъните от стените почнаха да потъват в земята. Само едно парче от скалата, която бях аз, се спаси от мрака. Това парче – това мое „аз“ – се търкулна до една река.

Огледах се във водата: м-да, още повече се бях смалил. Представявах тъжна отломка от полузабравена планина. Скоро поясът ми от хоросан се олющи и изчезна завинаги

Да живееш до река е друг господ. Ден и нощ тя разказва нещо свое, не я разбирам и въпреки туй ми е драго, че не съм съвсем самотен

Красавица беше реката. Източена между зелени брегове, с тихи дълбоки води; ту небесносини, ту златни или червени.

Налегна ме печал. Ето – тече речната струя до мене и говори на езика си, а аз нито го проумявам, нито пък мога да ѝ пошепна две думи с окованото си гърло или да ѝ дам знак, че ми харесва. Дали реката не казва, че ме обича?

Ако е съдено, цяла вечност ще лежа на брега, но няма да разбера дали безсънната красавица ме обича. Нито тя ще узнае, че един камък е влюбен в нея.

Веднъж върху мен се спусна птица. Бе лека, топла и пееше за прелестния широк свят. Сладкопойна магия, понятна даже за вкаменения отшелник! После бежовите ѝ крачета често кацваха на коравото ми рамо. Топлината ѝ се преливаше в хладните ми жили; песента и ми разказваше за необятното небе, за злачните полета и кехлибарените лозя, за горите и зениците на езерата. Ах, защо не можех да скоча при любимия припев на птицата:

Слънце в очите ми, вятър в крилата ми!
О, живот, ние легим с тебе!

Птицата сякаш ставаше част от мене и когато отлиташе (нощем камъкът е още по-мрачен), аз изстивах. Сън не ме хващаше и загледан в пълната със звезди вода, се питах: защо нямам ръце като хората? Да държа на дланта си крехката птица и да я галя... галя... Дори ръцете ми да са лишени от пръсти – просто длани, силни и горещи, постоянно горещи. Каква радост е да имаш ръце!... Обаче на камъните природата не е дала човешка форма, а и те не могат да си я създадат... Защо нямам крила както птиците? Да се издигна в небето, да стана приятел с целия свят. Целия свят, от който познавам само една река и една птица, докато той е много по-богат. Това небе се простира над непознати за мен места и аз никога няма ги зърна. Камък, летящ в небесата – измислица, бедни ми самотнико, измислица! Колкото и да жадувам движения и простор, оставам безсилен на брега. Тинята се надсмива над мене с противната си миризма Спънат от собствената си тежест и непохватност, страдам... Защо ли се родих камък!

С времето бреговете на реката потънаха. Озовах се във водата, която доста дълго ме ми и изглажда, ала аз все стърчах – толкова, че да си

поемам въздух и да слушам как пеят птичите хорове. Почти всеки ден горе прелиташе голяма сива птица, бръмчейки оглушително. Имаше и безшумни птици: те врязваха в синевата пухкави бели черти.

Един следобед от горичката край реката се чу смях и на брега изтича мъж с жълта шапка. Той държеше на ръце жена, която се смееше тънко, обхванала врата му. Краката ѝ се мяткаха във въздуха. Човекът я положи на тревата, съблече дрехата си и премести на нея своята спътничка. Двамата поседяха един до друг, загледани във водата (тя кротко ме милваше отдолу), проронвайки по някоя дума. От горичката запя любимата ми птица.

Мъжът прегърна жената с една ръка, а с другата ръка запретна роклята ѝ. Жената се разтрепера, нейното гъвкаво тяло започна да се изви-ва. Роклята изхвъркна през главата ѝ и „О, живот, ние летим с тебе!“ се сля с тихия стон на сияещите ѝ устни. Слънцето залязваше. Алени в светлината му, мъжкото и женското тяло се преплитаха, галеха, целуваха и обожаваха.

Аз стоях в реката, забравил ласкавата водна топлина. Не бяха ли мъжът и жената два огнени потока, които се намират в лутането си, сливат се и – още по-горещи, още по-силни – търсят отвор? Отвор, през който да изригнат на горния свят, за да сътворят нова планина!

Сетне роклята скри червените като слънцето крака на жената. Мъжът загреба малко вода от реката и напръска лицето на любимата си. Тя се разсмя, целуна го звучно, опря се на рамото му. И двамата си отидоха.

Пред мене остана видяната картина. Остана да звъни смехът на влюбените. Защо и аз не мога да се смея? (То да плача не умея, камо ли да се смея!) Защо нямам луди като на тоя мъж ръце? Сега вече не исках само длани. Не, исках и пръсти. Топли пръсти, които могат да строят и бранят крепости, да раждат най-могъщите птици и да бъдат нежни. Ей така – да загреба шепа речна прохлада, да я пръсна по лицето на жена и да изсуша капките с устни. Но устни? Нямах, нямах! И никога нямаше да позная ласките нито на женското тяло, нито на женската душа. Студен, ням камък... Защо ли се родих камък!

Жълтата шапка на мъжа светлееше забравена в храстите и любима-та ми птица сви в нея гнездо. Пъстър мъжкар обикаляше около гнез-дото. Скоро оттам избликнаха куп мънички певци.

През едно лято реката се умълча, изнемооща, пресъхна. Мекото ѝ дъно се оголи. Дойдоха хора, за да натоварят в камиони пясък и камъни. Мене също. Откараха ни на пътен строеж. Аз не дочаках да ме вградят в

него, ала дочеках позора си.

Винаги ще помня тази привечер!

По пътя вървяха двама души и се караха за нещо. Единият махна с ръка и тръгна да се връща; вторият продължи напред. Тогава изостана-лият се обърна, огледа се и като ме видя, ме взе на длан. После тихо зап-ристъпя след другаря си. На един завой, онзи се показа. Човекът ме стискаше трескаво, аз се бях изпотил в лепкавите му пръсти. Не подози-рах нищо и докато се чудех за какво ли съм на тоя мъжага, той пак ме стисна и получил внезапна сила от гнева си, рязко ме хвърли. Хвърли ме по своя спътник. Аз послушно го ударих в тила. Виинк, топлина на кръв, угасване на мислите – тъмна гора. Той рухна до мене.

Човекът бе убит от друг човек с моя помощ.

Дъждът изми кръвта от страните ми. Често си мисля, че убиецът можеше да свърши делото си с нож или с голи ръце. Но той си послужи с мен, защото камъкът е само сечиво на чуждата воля. Ако поискат – ще умъртвят с камък; ако поискат – ще зазидат в стена камък; ако поискат – ще изсекат от камък надгробна плоча. Ами ножът? Е, не познавам нито един от неговото племе, а и не нож уби оня човек на завоя. Сторих го аз, каменният отшелник. „Какво друго може да се очаква от теб?“ – ще по-питат някои.

Стига да имах ръце, нямаше да се подчиня на убиеца. Стига да имах крака или крила, щях да избягам. Наистина, летях десетина метра, ала след това паднах окървавен. И да летя, аз падам и наранявам безми-лостно. Не умея като птиците да се приземявам меко и гальовно. Аз съм единствено маса и мисъл. Тази мисъл ще ме превърне в пясък.

Лежах години наред край пътя. Докато ме взеха хора, очукаха ме с длето и ме наредиха в настилката на ново шосе. Сега будувам в шосето. Няма я любимата птица. Няма я жената с бедра, червени досущ като слънцето. Няма го убития... Само един стар-прастар спомен за топлина и движение. Когато съм бил нажежен поток – в младостта на Земята. И фигурите на древни съзвездия – когато над мен не е имало нищо повече.

Отгоре ми се точи всичко: животни, хора, машини, които неуморно се усложняват. Подложил корави мускули, аз лежа в настилката. За ме-не това е добро разрешение. Щом нямам моя воля, нека никой не разпо-лага със силата ми. Нека всички минават върху ми, поне имам здрав гръб.

Може би както съм се вкопчил в шосето, земята ще почне да потъ-ва. Аз ще слизам все по-навътре. Ще стигна дълбоко скрит огнен поток. Ще се претопя в него и ще се почувствам отново млад. Пред мене ще са

и птиците, и хората. Буйно ще търся процеп, за да изляза, на горния свят.

Но викът на умрелия ми казва: „Недей потъва! Ще се върнеш при птиците ята и при преплетените ръце. Ще чуеш смях, шепот к песни, ще те гали река и ще те замайва мирисът на трева... Ала дали пак няма да попаднеш в прегръдката на убиец?“

Аз съм един обикновен камък. Не мога дори да се самоубия. Лежа в настилката и държа на гърба си онова, което се изнизва отгоре. Ако успея, да заспя някой час, сънувам птици. И в този каменен сън се усещам лек и топъл, поникнали са ми пера и са ми израснали крила. Аз поря смята магия на небето, а долу съживената река привлича на дълга, дълга сълза... Сънят ми нередко свършва с миризма на присмехулна тиня.

Сънувам или че аз съм птица, или че от една огромна жълта шапка излитат много птици. „Слънце в очите ми, вятър в крилата ми...“

Когато се събудя, разбирам, че просто съм камък. Заричам се да не спя, защото споменът за сънуването ме мъчи като длето.

По нанагорнището бучи кола и скоро ще мине по гърба ми. Ако имах устни, щях да целуна гумите ѝ, понеже тая кола ме прави по-малко самотен.

КРАЙ

© 2001 Александър Карапанчев

Източник: <http://sfbg.us>

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/958>]